

NANCY KRICORIAN

New York'ta yaşıyan yazar ve aktivist. Massachusetts eyaletinin Watertown kentinde, Ermeni toplumunun içinde büyüdü. Ailesi 1915'ten önce Adana ve Mersin'de yaşıyordu. İlk romanı *Zabelle* 1998'de basıldı. 2013'te yayımlanan son romanı *All The Light There Was*, Aras'ın yayın programında yer alıyor.

u s u l g e r e ğ i

Bu kitap, Nancy Kricorian'ın ABD'de yayımlanan
Dreams of Bread and Fire adlı eserinin çevirisidir
(New York: Grove Press, 2003).

Metinde, alıntılar, özgün metinde yer alan Türkçe kelimeler ve Türkçe olmayan terim ve ifadeler *italik* verildi. Kitabın sonundaki Sözlük'te, Türkçe olmayan terim ve ifadelerin karşılıkları bulunuyor.

Kricorian, eserinde alıntıladığı bazı dize ve satırlar için
şu yazar ve yayıncılara teşekkür eder:

Louise Bogan, "Fifteenth Farewell", *The Blue Estuaries: Poems: 1923-1968* (Ecco Press, 1988); Elizabeth Bishop, "One Art", *The Complete Poems, 1927-1979* (Farrar, Straus & Giroux, 1983); Diane di Prima, "More or Less Love Poems", *Pieces of a Song: Selected Poems* (City Lights Books, 1990); Nahabed Kouchag, "Thoughts", *Armenian Poetry Old & New*, derleyen ve çeviren Aram Tolegian (Wayne State University Press, 1979); Dora Sakayan, *Armenian Proverbs: A Paremiological Study with an Anthology of 2,500 Folk Sayings* (Caravan Books, 1994); E. A. Yeran, *Pocket Dictionary or Pocket Companion, English-Armenian* (Hairenik Press, 9. baskı, 1960)

Türkçe yazımda Ömer Asım Aksoy'un *Ana Yazım Kılavuzu* (Epsilon Yay.) temel alındı, Necmiye Alpay'ın *Türkçe Sorunları Kılavuzu*'ndan (Metis Yay.) yardımcı kaynak olarak yararlanıldı.

y a y ı n c ı n ı n n o t u

EKMEK VE ATEŞ
DÜŞLERİ

Aras Yayıncılık
İstiklal Caddesi, Hıdıvyalı Palas 231/Z.
34430 Tünel, Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 252 65 18 - 243 06 02
Fax: (0212) 252 65 19
info@arasyayincilik.com
www.arasyayincilik.com
Sertifika No: 10728

ARAS - UÇU 195

Ekmek ve Ateş Düşleri
Nancy Kricorian
Dreams of Bread and Fire

Çeviri
Yeşim Burul

Yayına Hazırlayan
Lora Sarı

Kapak Tasarımı
Aret Gıcır

Kapak Kolajı
Jennie Oppenheimer
www.soulio.org

© Nancy Kricorian, 2003
© Aras Yayıncılık, 2017
ISBN 9786052100042

Baskı ve Cilt
Sena Ofset, 2. Matbaacılar Sitesi 4NB7-9-11 Topkapı-İstanbul
Tel: (0212) 613 38 46 / Sertifika No: 12064

Ekim 2017, İstanbul

EKMEK VE ATEŞ
DÜŞLERİ

NANCY KRICORIAN

İNGİLİZEDEN ÇEVİREN
YEŞİM BURUL

Eddie Baba ve Irene'e

1965

Ninesiyle dedesinin dairesi baharat ve limonlu mobilyaya cilası kokuyordu. Ani ayakkabılarını antrede çıkardı ve şark halılarının üzerinde kayan pembe terlikleri giydi. Burası onun yeni eviydi. Mavi vazoya ya da bir kaz sürüsünü güden porselen kız figürüne dokunması yasaktı. *Baba*, yanında uzun bir lamba duran bordo kadife koltukta gazetesini okuyordu. Ani kanepeye, pufa ya da ninesinin kucağına oturabilirdi. Sehpanın üzerinde içi sert şekerlemelerle dolu cam bir kâse vardı. Kırmızı beyaz bir nane şekeri, fırıldak gibi dönüyordu ağzında.

Ninesi çikolataları, ekmek kutusunda topladığı plastik torbaların arkasında saklıyordu. Renkli ambalajların üzerinde yazan isimleri Ani'ye okudu: Alın Coy, Milki Vey, Tri Musketirs. Beraber arka verandadaki kanepeye oturup, korkulukların üzerinden çimlere doğru karpuz çekirdeği tükürdüler. Sonra da nane ve maydanoz toplamak için bahçeye indiler. Alis teyze, ikinci katın balkonundan –iki ailenin birlikte yaşadığı bir evdi bu– biraz nane göndermeleri için seslendi. Ani uzun bir ipin ucunda sallanan sepete nane saplarını koydu ve Alis teyzenin yukarı çekişini izledi.

Komşunun köpeği havlamaya başlayınca çitin arasından baktı ve köpeğin sallanan sarı kafasını gördü. Köpek hırladı ve sivri beyaz dişlerini gösterdi. Ninesi bağırdı. Sus, *çar şun!*

Annesiyle paylaştığı yatak odasında babası David Silver'in çerçevesi bir fotoğrafı vardı. Geceleri yatma saatinde çok sonra onun koridordan yaklaşan ayak seslerini duyduğunu hayal ederdi. Hepsi bir yanlış anlamaydı. Aslında o ölmemişti. Ani uyuyormuş gibi yapıyor ve karanlıkta, ağlayan annesini dinliyordu.

Sabah, Baba, hadi alışverişe gidelim *anuşig*, dedi.

Çarşıda beyaz önlüğü ve kıllı kolları olan iri bir adam Baba'yla Ermenice konuştu. Adam bir dilim helva keserek Ani'ye uzattı. Helva dilinin üzerinde dağılıp eridi. Fırında, Baba, altın dişli bir kadından küçük ekmekler ve yuvarlak ktır bir lavaş aldı. O da Ermenice konuşuyordu. Kuru temizlemecideki terzi de, yolda rastladıkları yaşlı kadın da.

Dedesinin elini tutup, burası Ermenistan mı? dedi.

Burası Watertown, Massachusetts.

Senin soyadın Silver mı?

Hayır, diyerek kafasını salladı. Senin soyadın Silver. Bizim soyadımız Kersamyan.

Eski ilkokul yıkılıyordu. Baba, tuğla binaya çarpacak gülleği izlemesi için Ani'yi oraya götürdü. Duvarların irili ufaklı parçalara ayrılmasıyla boş sınıflar ortaya çıktı, katlar çöktü, ortalığı toz duman kapladı. Ertesi gün, yıkımdan sadece birkaç metre ötede, ortaokulun modern ek binasında akordeon kapıyla bölünmüş bir odada Ani'nin de olduğu anaokul sınıfı ilk kez bir araya geldi.

Teneffüste Ani, okul bahçesini inşaat alanından ayıran tel örgülere parmaklarını geçirerek bir zamanlar masalar, sandalyeler ve çocuklarla dolu odaların nasıl göründüğünü hayal etti. Yıkım gülleği duvara çarptığı sırada öğretmen tahtaya sarı tebeşirle harfler yazıyordu. Öğrenciler çığlık attı ve göçen zeminle beraber aşağı düştüler.

Ani'nin beşinci doğum günüydü. Hiç arkadaşı yoktu, ama ninesi kendi arkadaşlarının torunlarını davet etmişti. Partinin sabahında Ani'nin saçlarını fırçalayarak kırmızı kadife bir kurdele ile tepeden atkuyruğu yaptı. Elbisesi mumlu kâğıt kadar sert bir kumaştan dikilmişti ve altına bacıklarını kaşındıran kırmızı dantel bir jüpon giydirmişlerdi.

Yeşil ipe geçirilmiş büyük siyah bir palto düğmesiyle yağ satarım bal satarım oynadılar. Daha sonra, beyaz lastiği Ani'nin boynunu kesen parti şapkalarını kafalarına taktılar. Karanlıkta yemek odasındaki masanın etrafında oturup pastanın gelmesini beklediler. Mumlar yarım daire şeklinde ışıldıyordu ve Ani onları bir üfleyle söndürdü.

Ninesinin gittiği kilisedeki pazar okulundan sınıf arkadaşı olan tombiş kız Carol Hagopyan'la girişte yan yana geldi. Carol'un kaşları, esmer alnının üzerinde duran uzun kara bir tırtıldı. Yüzünün her iki yanında ince siyah tüyler vardı.

Senin baban yok, değil mi? dedi Carol.

Benim babam karşıdan karşıya geçerken bir arabanın altında kaldı. Cennete gitti.

Senin baban Hıristiyan değil, bu yüzden de cennete gidemez. O cehennemde yanıyor.

Babasının küllerinin yatak odasında, silindir bir teneke kutuda durduğunu biliyordu. Onun ruhunun, iyi insanların öldüklerinde gittikleri, ayın yakınlarındaki cennette olduğuna inanıyordu. Cehennemse dünyanın merkezindeydi ve orada Şeytan, üzerlerine sıcak lavlar yağarken, tırmığıyla kötü ruhları kovalıyordu. Babası cehennemde değildi.

Carol'ın kedi gibi badem gözleri ve iki ucu kıvrık zoraki bir tebessümü vardı.

Gerçekten çok güzel bir şey görmek ister misin? diye sordu bir oğlan Ani'ye.

Onun salona girdiğini fark etmemiştir.

Uzattığı avcunun ortasında yumurta şeklinde duman-rengi bir taş duruyordu.

Gri kuvars, dedi. Bu yaz sahilde buldum.

Adın ne? diye sordu Ani.

Van Ardavanyan. Benim ninemle senin ninen kuzen.

Gözleriyle saçları siyahtı, gülüşüyse bir mum gibi etrafı aydınlatıyordu.

Gelsene, sana bir şey göstermek istiyorum, dedi Ani.

Van onun peşinden yatak odasına gitti. Ani, yatağının altından beyaz bir puro kutusu çıkarıp kapağını kaldırdı ve hazinesine göz attı: Altı meşe palamudu, içinde resimli bilmece olan bir şişe kapağı, boncuklu bir bilezik ve içi misketlerle dolu kahverengi yumuşak bir kese. Ani'nin saçaklı yatak örtüsünün üzerine döktüğü misketler önce birbirlerine çarptılar, sonra da beklentiyle yukarı baktılar.

Bunlar babamındı.

Van, kedi gözü yeşil bir bilye seçti ve avuçları arasında yuvarladı. Değişelim mi?

Neyle?

Taşa karşılık misket.

Tamam, dedi Ani, dostluklarını teyit ederek.

Ani, arka bahçedeki piknik masasında Penny Brite bebeğiyle evcilik oynuyordu. Penny'nin fincanına çaydanlıktan su koydu ve içine şeker niyetine bir çakıl taşı attı.

Annesi, kapıdan seslendi. Ani, gel üstüne bir hırka al.

Ani gönülsüzce eve çıkan basamakları tırmandı.

İki dakika sonra döndüğünde çay seti hâlâ masadaydı ama Penny Brite ortalıkta yoktu. Masanın ve bankın altı-

nı, metal bahçe sandalyesinin arkasını yokladı. Sonra çitlerin arasından baktı. Penny komşunun büyük köpeğinin ağzındaydı.

Ani'nin içinden keskin bir çığlık koptu ve ağzından döne döne çıkararak havaya karıştı.

Baba köpeğin dişlerinin arasından Penny'i kurtarana kadar, bebeğin kırmızı elbisesi ıslak bir paçavraya dönmüştü, göbeğinde derin diş izleri ve bacaklarında da oyuklar vardı.

Ani odaya koştu ve yatağın altına saklandı. Orası, kötü hiçbir şeyin olamayacağı küçük, daracık bir dünyaydı.

Daha sonra annesi yatağın yanında diz çöktü ve kafasını uzattı. Woolworth's mağazasından satın aldığı yeni Penny Brite'ı kızına doğru itti. Oyuncak bebeğin yüzünde salak bir sırıtış vardı ve plastik kokuyordu. Ani yüzünü duvara döndü.

Çok geçmeden mutfaktan tereyağı, soğan ve biber kokusu yayıldı. Ani, ninesinin yemek odasındaki dikiş makinesinin sesini duydu. Sonunda ninesi hiçbir şey söylemeden Penny Brite'ı yatağın altına itti. Ani bebeğini zedelenmiş bacaklarından tanıdı ama Penny'nin üzerinde beyaz pilili kırmızı elbisesi yerine yine beyaz pilili ama bu kez lacivert bir elbise vardı. Bebeğin göbeğini açarak başparmağını diş izlerinin üzerinde gezdirdi. Sonra, hâlâ yerde duran yeni bebeği aldı.

Mahzun Penny ve Mesut Penny, diye fısıldadı.

1982-1983